

Демографічна ситуація в Україні у 2015 році¹

На 1 січня 2016 року чисельність наявного населення України (за оцінкою)² становила 42760,5 тис. осіб, з них у міських поселеннях проживало 29584,9 тис. осіб (69,2%), у сільській місцевості – 13175,6 тис. осіб (30,8%).

У 2015 році чисельність населення України зменшилася внаслідок природного та міграційного рухів населення³ на 168,8 тис. осіб, у тому числі міського – на 88,2 тис., сільського – на 80,6 тис.

Склад населення України характеризується суттєвою гендерною диспропорцією. Чисельна перевага жінок над чоловіками у складі населення України спостерігається з 36 років і з віком збільшується.

Чисельність чоловіків на 1 січня 2016 року становила 19717,9 тис. осіб, а жінок – 22873,0 тис.; у розрахунку на 1000 чоловіків припадає 1160 жінок (у міських поселеннях – 1180, у сільській місцевості – 1118).

В Україні сформувалася структура населення, для якої характерна висока питома вага осіб старшого віку і низька молодшого. На 1 січня 2016 року чисельність осіб у віці 0–15 років становила 16,1% загальної чисельності постійного населення, у віці 60 років і старше – 22,1%, у віці 16–59 років – 61,8%.

Вікова структура визначає демографічне навантаження – на 1 січня 2016 року на 1000 осіб у віці 16–59 років припадало 260 осіб у віці 0–15 років та 358 осіб у віці 60 років і старше. У міських поселеннях відповідні показники значно нижчі (245 і 345 особи), ніж у сільській місцевості (297 і 389 осіб).

Довідково: Демографічне навантаження – узагальнююча кількісна характеристика вікової структури населення, яка показує навантаження на суспільство непродуктивним населенням.

Середній вік населення України на 1 січня 2016 року становив 40,9 року (чоловіків – 38,1, жінок – 43,3 року). Медіанний вік – 40,2 року (чоловіків – 37,0, жінок – 43,4 року).

Довідково: Медіанний вік – вік, який поділяє чисельність населення на дві рівні за обсягом частини: одна – молодше медіанного віку, друга – старше його.

Одним із чинників формування чисельності населення є його природний приріст (скорочення).

У 2015 році в Україні зафіксовано природне скорочення населення: 183,0 тис. осіб, або 4,2⁴ особи на 1000 наявного населення.

¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя.

² Розрахунки (оцінки) чисельності населення здійснено на основі наявних адміністративних даних щодо державної реєстрації народження, смерті та зміни реєстрації місця проживання.

³ Тут і далі дані щодо природного та міграційного рухів населення наведено без урахування частини зони проведення антитерористичної операції.

⁴ Розрахунки здійснено без урахування даних по Донецькій і Луганській областях.

Упродовж року народилося 411,8 тис. дітей, з них 212,9 тис. хлопчиків і 198,9 тис. дівчаток. На 100 живонароджених дівчаток припадало 107 хлопчиків. Рівень народжуваності становив 10,7¹ живонароджених на 1000 наявного населення.

Середній вік матері при народженні дитини становив 27,4 року; середній вік матері при народженні першої дитини – 25,1 року.

Питома вага народжених, матері яких були молодше 20 років, – 6,0%.

За порядком народження перші діти становили 49,4%, другі – 35,1%, треті – 10,0% від загальної кількості живонароджених.

Питома вага позашлюбних народжень у загальній кількості живонароджених становила 20,6%. При цьому частка таких народжень більша у сільській місцевості (сільська місцевість – 22,6%, міські поселення – 19,5%).

Сумарний коефіцієнт народжуваності в Україні становив 1,506¹ дитини на 1 жінку репродуктивного віку. При такій інтенсивності народжуваності не відбувається навіть просте відтворення населення.

Довідково: Сумарний коефіцієнт народжуваності показує, скільки в середньому дітей народила б одна жінка упродовж усього репродуктивного періоду (15–49 років) при збереженні в кожному віці рівня народжуваності того року, для якого обчислені вікові коефіцієнти.

У 2015 році в Україні померло 594,8 тис. осіб, або 14,9¹ особи на 1000 наявного населення.

Смертність населення у сільській місцевості значно вища, ніж у міських поселеннях: 18,0¹ померлих на 1000 наявного населення у сільській місцевості проти 13,2%¹ у міських поселеннях.

Серед причин смерті населення перше місце посідали хвороби системи кровообігу (68,0% загальної кількості померлих), друге – новоутворення (13,4%), третє – зовнішні причини смерті (5,8%).

Смертність чоловіків вища, ніж жінок: 15,7¹ чоловіків і 14,2¹ жінок на 1000 осіб відповідної статі.

У 2015 році середня очікувана тривалість життя при народженні для жінок становила 76,25¹ року, тоді як для чоловіків на 9,88 року менше (66,37¹ року).

Довідково: Середня очікувана тривалість життя населення при народженні – середнє число років, яке проживуть новонароджені за умови, що вікові рівні смертності залишаться такими, якими вони були на рік розрахунку.

У віці до 1 року померло 3,3 тис. дітей. Крім того, було зареєстровано 2,4 тис. мертвонароджень.

Рівень смертності немовлят становив 7,9 померлих дітей у віці до 1 року на 1000 живонароджених. Смертність хлопчиків (8,7 померлих на 1000 живонароджених відповідної статі) значно перевищувала смертність дівчаток (7,0‰).

¹ Розрахунки здійснено без урахування даних по Донецькій і Луганській областях.

У 2015 році зафіксовано 71 випадків смертей жінок, пов'язаних з вагітністю (17,2 у розрахунку на 100 тис. живонароджених), у тому числі 62 випадки материнської смертності (15,1 у розрахунку на 100 тис. живонароджених).

У 2015 році в Україні зареєстрували шлюб 299,0 тис. шлюбних пар, що становило 7,8¹ шлюбу на 1000 наявного населення.

Середній вік наречених, що вперше реєстрували шлюб, становив: у жінок 25,0 року, у чоловіків 27,6 року.

Разом з тим у 2015 році зареєстровано 34,2 тис. розірвань шлюбів в органах державної реєстрації актів цивільного стану та розглянуто 95,2 тис. справ про розірвання шлюбу окремого провадження із задоволенням заяви і позовного провадження із задоволенням позову судами першої інстанції.

У 2015 році міграційний приріст населення становив 14,2 тис. осіб, а його рівень – 8,0¹ особи на 10 тис. населення.

Серед іммігрантів, що зареєстрували постійне місце проживання в Україні, найбільша кількість прибулих з Російської Федерації – 10,3 тис. осіб (33,6%), Азербайджану і Молдови – по 1,6 тис. (5,3%, 5,1%), Індії – 1,4 тис. (4,7%), Туркменістану – 1,0 тис. (3,4%).

З України найбільша кількість мігрантів виїхала до Російської Федерації – 2,9 тис. (13,6%), Ізраїлю – 2,4 тис. (11,3%), Туркменістану – 2,1 тис. (10,0%), Сполучених Штатів Америки – 1,6 тис. (7,2%), Німеччини та Угорщини – по 1,4 тис. (6,6%, 6,5%).

¹ Розрахунки здійснено без урахування даних по Донецькій і Луганській областях.